

σει η σιωπή, και ο κόσμος που είχε κρυφτεί κάτω από τα τραπέζια και πίσω από την μπάρα του μπαρ, βγει από την κρυψώνα του, γίνονται ορατές οι συνέπειες: ο Κολμάν είναι νεκρός και ο Μπογκάντο βαριά τραυματισμένος.

Ο αστυνομικός που παρακολουθούσε την είσοδο των γραφείων του συνδικάτου, έχοντας ακούσει τους πυροβολισμούς, τρέχει προς τον τόπο της συμπλοκής. Ο Μοράν επιστρέφει στην έδρα του συνδικάτου χωρίς να τον δει κανείς, όπου και συνεχίζει την εργασία του. Ο τραυματισμένος Μπογκάντο θα καταγγείλει ότι δράστης της δολοφονίας του Κολμάν είναι ο Μοράν. Η αστυνομία τον αναζητά και τον συλλαμβάνει, όμως η δικαιοσύνη δεν θα κατορθώσει να βρει κανέναν μάρτυρα κατηγορίας. Έτσι, αφήνεται ελεύθερος έναν μήνα αργότερα.

Ως άνθρωπος της δράσης, ο Μοράν ήρθε σε επαφή και με άλλους ανθρώπους της δράσης μέσα στους αναρχικούς κύκλους, και έτσι γνώρισε τον Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι, τον Ροσίνια και όλους τους καταζητούμενους για «απαλλοτριωτική» δράση. Αυτός ο συνδικαλιστής ηγέτης, ο οποίος την ημέρα συμμετείχε σε συνελεύσεις ή συζητούσε με τους εκπροσώπους της εργοδοσίας, το βράδυ συναντιόταν με τους ανθρώπους της δράσης, θεωρώντας απολύτως φυσικό να σχεδιάζει μαζί τους ληστείες ή βομβιστικές ενέργειες, εκτελώντας, εν συνεχείᾳ, όσα είχαν σχεδιάσει. Ποιός μπορούσε να υποψιασθεί ότι ο ηγέτης των ναυτεργατών είχε αυτήν την παράλληλη δραστηριότητα; Η εφημερίδα *La Nación* θα γράψει λίγο αργότερα: «Ήταν θαρραλέος στον ύψιστο βαθμό, αποφασιστικός και ικανός να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε κατάσταση, όσο δύσκολη και αν ήταν».

Όταν ο ταγματάρχης Ροζάσκο άρχισε να αποδεκατίζει τους αναρχικούς της Αβεγιανέντα, επιτιθέμενος και εναντίον κάθε ριζοσπάστη που έβρισκε στον δρόμο του, ο Μοράν

αντιλαμβάνεται ότι δεν υπάρχει άλλη λύση, εκτός από το να ζητήσει την βοήθεια των «απαλλοτριωτών». Υπ' αυτές τις συνθήκες, είναι άχρηστες οι ανακοινώσεις, οι διαμαρτυρίες, οι συνήγοροι υπεράσπισης ή τα ατομικά δικαιώματα στα οποία θα μπορούσαμε να βασιστούμε: εδώ πρέπει να εφαρμοσθούν οι μέθοδοι του Ροζάσκο. Ο διοικητής έχει πίσω του το κράτος, με ολόκληρο τον κατασταλτικό μηχανισμό του, την κοινωνία, την κατατρομοκράτηση ενός ολόκληρου λαού που από τον φόβο του έχει σκύψει το κεφάλι, ενώ απέναντί του έχει αυτήν την μικρή ομάδα, που μικραίνει όλο και περισσότερο, έχοντας χάσει τους καλύτερους άνδρες της: ο Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι, εκτελεσμένος: ο Παουλίνο Σκαρφώ, εκτελεσμένος: ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, φυλακισμένος: ο Αντρές Βάσκεθ Παρέδες, φυλακισμένος: ο Εμίλιο Ουριόντο, φυλακισμένος: ο Ουμπέρτο Λαντσιότι, φυλακισμένος: ο Φερνάντο Μαλβιτσίνι, φυλακισμένος: ο «καπετάν» Παθ, φυλακισμένος: ο Ελιζέο Ροντρίγκεθ, φυλακισμένος: ο Σίλβιο Αστόλφι, βαριά τραυματισμένος: ο Χουάν Μαρκές, νεκρός σε ανταλλαγή πυροβολισμών: ο Μπραούλιο Ρόχας, το ίδιο. Ακολουθεί ο ατέλειωτος κατάλογος εκείνων που βρίσκονται εκτός μάχης.

Ο Μοράν αποφασίζει να αντιμετωπίσει τον Ροζάσκο. Σε αυτόν τον αγώνα μονάχα ένας παράγοντας μπορεί να λειτουργήσει υπέρ των αναρχικών: ο παράγων αιφνιδιασμός. Οι απαλλοτριωτές δέχονται την πρόσκληση του Μοράν. Από την Λα Πλάτα θα φτάσει ένας νεαρός φοιτητής Φιλοσοφίας, ο Χούλιο Πρίνα.

Στο πλευρό του Μοράν θα σταθεί και ο Λακούντσα ο «μπέμπης» [“nene”], ο μοναχογιός ενός αγρότη από το Σαν Πέντρο, ο οποίος είχε λάβει το βάπτισμα του πυρός μαζί με τον Ντι Τζιοβάνι και τον Εμίλιο Ουριόντο στην ληστεία της εταιρείας των τραμ *La Central*. Ο τρίτος που θα σπεύσει να

συμπαραταχθεί με τον Μοράν, με την ιδιότητα του οδηγού, θα είναι ο Γκονζάλεθ ο «Γαλικιανός» (με μια περιπετειώδη ζωή που θα κορυφωθεί το 1944, με την είσοδο του στο Παρίσι πάνω σε ένα τεθωρακισμένο της μεραρχίας Λεκλέρκ), και τελευταίος θα έρθει «ο μηχανικός», ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα άτομα της ομάδας, εχθρός της βίας, στον βαθμό που υποστήριζε ότι η αστική τάξη μπορούσε να ηττηθεί με άλλες ευφυέστερες μεθόδους –όταν όμως οι σύντροφοι ζητούσαν την βοήθειά του, ήταν πάντα πρόθυμος να συμμετάσχει στην πλέον παράτολμη και επικίνδυνη επιχείρηση.

Την νύχτα της 12ης Ιουνίου του 1931, ο ταγματάρχης Ροζάσκο, συνοδευόμενος από τον γραμματέα του Δήμου της Αβεγιανέντα, Ελόϊ Πριέτο, φεύγει από το κτήριο της Διοίκησης για να πάει να δειπνήσει στο εστιατόριο Checchin, εκατό περίπου μέτρα μακρύτερα. Ο Ροζάσκο ήταν πολύ ικανοποιημένος, διότι μόλις είχε ολοκληρώσει μια επιχείρηση «σκούπα» η οποία είχε ως αποτέλεσμα την σύλληψη 44 αναρχικών, μεταξύ των οποίων και κάποιων νεαρών οι οποίοι μοίραζαν μια προκήρυξη που έγραφε: «Πρέπει να σκοτώσουμε τον Ροζάσκο». Όμως εκείνοι οι νεαροί δεν θα είχαν πλέον την διάθεση να τυπώσουν ούτε το παραμύθι της Κοκκινοσκουφίτσας! Ο Ροζάσκο είχε καλέσει τους δημοσιογράφους για να τους ανακοινώσει ότι είχε ματαιώσει μια ακόμη συνωμοσία των αναρχικών. Μπήκαν στο εστιατόριο και παρήγγειλαν ορεκτικά τα οποία έφαγαν με μεγάλη όρεξη. Δεν είχαν καλά-καλά τελειώσει, όταν μπροστά στο εστιατόριο σταματά ένα αυτοκίνητο από όπου βγαίνουν «πέντε άνδρες κομψά ενδεδυμένοι». Ένας από αυτούς κάθεται σε ένα τραπέζι δίπλα στην πόρτα, ενώ οι υπόλοιποι τέσσερεις βαδίζουν προς το κέντρο της αίθουσας. Εκείνη την στιγμή, ο ταγματάρχης Ροζάσκο ξεκαρδίζεται στα γέλια

ακούγοντας ένα ανέκδοτο, όταν ξαφνικά οι τέσσερεις άνδρες σταματούν μπροστά στο τραπέζι του. Ένας από αυτούς κινείται προς τα εμπρός, μοιάζει με κρεολό, είναι μυώδης, με σωματική διάπλαση που θυμίζει ταύρο, και γυρίζοντας προς τον Ροζάσκο λέει: «Γουρούνι...».

Ο Ροζάσκο σηκώνεται αργά από την καρέκλα του με τα μάτια πεταγμένα έξω από τις κόγχες. Ο άγνωστος, που ήταν ο Χουάν Αντόνιο Μοράν, με την ίδια βραδύτητα, βγάζει ένα σαρανταπεντάρι και του καταφέρνει πέντε εύστοχα πλήγματα, όλα θανάσιμα. Αμέσως η ομάδα φεύγει τρέχοντας, και για να καλύψει τα νώτα της, ο Χούλιο Πρίνα ρίχνει κι άλλους πυροβολισμούς, τραυματίζοντας ελαφρά έναν σερβιτόρο και τον Πριέτο.*

Εδώ αρχίζει η νέα πράξη του δράματος. Βγαίνοντας, ένας από τους αναρχικούς σκοντάφτει και πέφτει, θρυμματίζοντας μια από τις βιτρίνες. Οι υπόλοιποι σύντροφοί του ήδη τον περίμεναν μέσα στο αυτοκίνητο, πιστεύοντας ότι δεν πρόκειται για κάτι σοβαρό –αλλά κάνουν λάθος. Ο νεαρός (είναι ο Λακούντσα) δεν ξανασηκώνεται, είναι νεκρός. Οι

* Σ.τ.Μ. της ιταλικής έκδοσης: Μια προκήρυξη με την υπογραφή «Αναρχικοί», και ημερομηνία 11 Ιουνίου 1931, η οποία τυπώθηκε στο Μοντεβίδεο και μοιράστηκε στο Μπουένος Άιρες, αναφέρει τα εξής: «ΡΟΖΑΣΚΟ! Ο δήμιος της δικτατορίας που καταπιέζει και εξαχρειώνει την Αργεντινή, το χέρι της καπιταλιστικής κυβερνητικής βαρβαρότητας που σκόρπισε απλόχερα δάκρυα, τρόμο, όνειδος και πένθος στις προλεταριακές οικογένειες της Αβεγιανέντα: ο σαδιστής δολοφόνος των κοινωνικών και πολιτικών κρατουμένων εκτελέσθηκε. Επιτέλους! Μόνο ο Ουριμπούρου και η συμμορία του, οι πληρωμένοι δολοφόνοι και οι λακέδες της δικτατορίας, οι υποκριτές και οι δειλοί, θα κλαψούν τον Ροζάσκο. Ήταν ένα ανθρωπόμορφο κτήνος, με αστραφτερά γαλόνια και το σπαθί στο πλευρό του, διψασμένο για το αίμα των προλετάριων. Η συνείδηση των αναρχικών, πάντοτε αδυσώπητη με τους δολοφόνους, τον είχε ξεχωρίσει και καταδικάσει σε θάνατο. Οι ιππότες του ιδεώδους και της θυσίας, οι ερμηνευτές του ελευθεριακού πάθους της αλυσοδεμένης Αργεντινής, οι προλετάριοι αγωνιστές, εκτελώντας τον Ροζάσκο, μάς διδάσκουν πώς μπορούμε σίγουρα να ανατρέψουμε την δικτατορία».

αναρχικοί ξαναγυρνούν αμέσως, παίρνουν το πτώμα του, βάζοντάς το όπως-όπως μέσα στο αυτοκίνητο και ξεκινούν βιαστικά.

Δύο είναι οι εκδοχές σχετικά με τον θάνατο του Λακούντσα. Η πρώτη είναι ότι δέχτηκε μια σφαίρα από τον Πρίνα, καθώς βρέθηκε τυχαία στην τροχιά της, αλλά εμείς πιστεύουμε περισσότερο την δεύτερη εκδοχή, δηλαδή ότι ο Λακούντσα, κατά την διάρκεια της ενέργειας, έπεσε θύμα καρδιακής προσβολής, πεθαίνοντας ακαριαία. Αυτή η εκδοχή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι δεν βρέθηκαν ίχνη αίματος ούτε στο σημείο που άφησε την τελευταία του πνοή, ούτε μέχρι εκεί που βρισκόταν το αυτοκίνητο.

Η κηδεία του ταγματάρχη Ροζάσκο ήταν εντυπωσιακή, μια αληθινή επίδειξη δύναμης εκ μέρους των πραξικοπηματών. Παρόντες ήταν ανώτατοι αξιωματικοί του Ναυτικού και του Στρατού, ενώ πάνω από την πομπή πετούσαν όλα τα σμήνη της Αεροπορίας που ήταν διαθέσιμα στο Ελ Παλομάρ· την Εκκλησία εκπροσώπησε το σύνολο της Ιεραρχίας· η Αγροτική Ένωση, η Ένωση των Φιλίππων και η Στρατιωτική Λέσχη έστειλαν εκπροσώπους που έδειχναν φανερά συγκινημένοι. Εκεί συναντήθηκαν ο καθολικός εθνικισμός και οι εκπρόσωποι των αρχών του Μπουένος Άϊρες, της Αβεγιανέντα και της Λα Πλάτα.

Η δολοφονία ήταν μια πραγματική πρόκληση των εξεγερσιακών αναρχικών εναντίον της εθνικής κυβέρνησης, εναντίον του Στρατού, εναντίον της αστυνομίας. Σε αυτούς που διεξήγαγαν τις έρευνες, δόθηκε απόλυτη ελευθερία κινήσεων. Τον πρώτο αναρχικό που βρήκαν, κατά την διάρκεια μιας κατ' οίκον έρευνας, τον έστειλαν στον άλλο κόσμο χωρίς να του πουν ούτε μια λέξη. Ονομαζόταν Βιτσέντε Σαβαρέσε, ήταν μέλος της ομάδας του Ταμάγιο Γκαβιλάν, και δεν είχε καμία ανάμειξη στην υπόθεση Ροζάσκο.

Η αστυνομία δεν μπόρεσε ποτέ να ανακαλύψει τους δράστες, αν και πάντοτε υποπτευόταν τον ναυτεργάτη Χουάν Αντόνιο Μοράν, τον οποίο και καταδίκασε σε θάνατο.

Εδώ αποκαλύπτεται για πρώτη φορά η αλήθεια για την δολοφονία του ταγματάρχη Ροζάσκο και τα ονόματα των υπευθύνων· έχουν περάσει σχεδόν σαράντα χρόνια και το γεγονός αυτό αποτελεί πλέον Ιστορία. Η αποκάλυψη όλων αυτών δημιούργησε στον συγγραφέα του παρόντος βιβλίου πολλά προβλήματα, ωστόσο η ιστορική αλήθεια απαιτεί να καταγραφεί ποιοί ήταν οι υπεύθυνοι μιας πράξης, την οποία οι ίδιοι θεωρούσαν ως απόδοση δικαιοσύνης.

Στις 2 Μαΐου του 1931, η αστυνομία κατορθώνει να εντοπίσει έναν από τους αναρχικούς που την απασχολούσαν περισσότερο: τον Σίλβιο Αστόλφι, επιστήθιο φίλο του Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι. Ο Αστόλφι είναι ένας Ιταλός, μικρόσωμος, κατάξανθος, ανέμελος, που απολαμβάνει την ζωή του, αλλά όταν πρέπει να πυροβολήσει, είναι δεινός σκοπευτής. Συμμετείχε σε καμιά εκατοστή ενέργειες, πάντα με την ίδια ψυχρότητα, αλλά εκείνη την ημέρα της 2ας Μαΐου τα πράγματα θα δυσκολέψουν πολύ για τον Ιταλό.

Πρόσφατα, είχε προσχωρήσει στην ομάδα του Ταμάγιο Γκαβιλάν, μαζί με τον οποίο την ίδια μέρα λήστεψε τον ταμία της εταιρείας Villalonga, στην συμβολή των οδών Μπαλκάρτσε και Μπελγκράνο. Μια ληστεία η οποία, όπως και όλες οι άλλες ληστείες του Ταμάγιο, χαρακτηρίστηκε από τον αριθμό των πυροβολισμών που έπεσαν. Αφού άρπαξαν τα χρήματα, οι αναρχικοί διαφεύγουν από την οδό Μπαλκάρτσε. Στο τιμόνι ο δεξιοτέχνης του βολάν Σίλβιο Αστόλφι που οδηγεί αναπτύσσοντας πολύ μεγάλη ταχύτητα. Στην διασταύρωση των οδών Μέξικο και Μπαλκάρτσε, ένας αστυνομικός, που είχε ακούσει τους πυροβολισμούς, πυροβολεί κατά του αυτοκινήτου των ληστών και κατορθώνει να

σκοτώσει τον δεκαοκτάχρονο νεαρό ονόματι Μορνάν –ο οποίος καθόταν στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου, έχοντας μόλις βιώσει την πρώτη εμπειρία του ως «απαλλοτριωτής»— και να τραυματίσει τον Σίλβιο Αστόλφι στο κεφάλι. Εκείνος, παρά το αίμα που κυλά στο πρόσωπό του, συνεχίζει να οδηγεί. Έτσι θα φθάσουν μέχρι την συμβολή των οδών Βιλαφάνιε και Ρούϊ Ντίαζ ντε Γκουζμάν, όπου μένουν από βενζίνη. Εκεί εγκαταλείπουν το αυτοκίνητο. Ο Αστόλφι παραπατά, τα ρούχα του είναι γεμάτα αίμα. Ο Χιλιανός Ταμάγιο Γκαβιλάν θέλει να μείνει μαζί του, αλλά ο Ιταλός λέει: «Σωθείτε εσείς, εγώ είμαι έτοιμος για όλα», και ξαποσταίνει λίγο στην είσοδο ενός σπιτιού. Ύστερα σηκώνεται και προχωρά μέσω της οδού Βιλαφάνιε προς την Αζάρα. Σε εκείνη την διασταύρωση, τον πλησιάζει ο αστυνομικός Μάξιμο Γκομέζ. Ο Αστόλφι τού βγάζει την γλώσσα και αρχίζει να τρέχει με τις λιγοστές δυνάμεις που του είχαν απομείνει. Τότε αρχίζει μια απίστευτη καταδίωξη. Ακολουθεί την οδό Βιλαφάνιε μέχρι την οδό Ντιαμάντε και από εκεί βγαίνει και πάλι στην οδό Ρούϊ Ντίαζ. Σε κάθε δύο πυροβολισμούς του αστυνομικού, ο Αστόλφι απαντά με έναν για να κάνει οικονομία στις σφαίρες. Μέσω της οδού Ρούϊ Ντίαζ φθάνει στην οδό Μαρτίν Γκαρσία, όπου βλέπει να περνά ένα τραμ και ανεβαίνει στο πίσω βαγόνι. Με το τραμ φθάνει στην συμβολή των οδών Καζέρος και Μπολιβάρ, όπου επιβιβάζεται σε ένα ταξί. Απειλώντας τον οδηγό, τον υποχρεώνει να κατευθυνθεί μέσω της οδού Καζέρος προς την Τακουαρί. Εκεί στρίβει στην οδό Μαρτίν Γκαρσία και σταματά στο ύψος του αριθμού 669, όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις ενός χυτηρίου.

Την στιγμή που κατεβαίνει, βλέπει να καταφθάνει πίσω του ο αστυνομικός Γκομέζ. Αμέσως καλύπτεται πίσω από τις κολόνες μιας πύλης και, στηρίζοντας το πιστόλι στο

αριστερό του χέρι, σημαδεύει τον αστυνομικό. Εκείνος τον βλέπει και προσπαθεί να απομακρυνθεί· τότε ο Αστόλφι τον τραυματίζει στο πόδι. Εκμεταλλευόμενος την ευκαιρία που του δόθηκε, εξαντλημένος, καθαρίζοντας με το χέρι του το αίμα που του εμποδίζει την όραση, ο αναρχικός ξαναρχίζει να τρέχει. Αυτήν την φορά ακολουθεί την οδό Μαρτίν Γκαρσία και φθάνει στην οδό Εσπάνια, ενώ η συνοικία Μπαράκας αναστατώνεται, καθώς όλοι παρακολουθούν κατάπληκτοι αυτόν τον νεαρό που τρέχει σαν δαιμονισμένος. Από την οδό Εσπάνια συνεχίζει μέχρι την Ουσπαλάτα. Στην συμβολή των οδών Ουσπαλάτα και Μόντες ντε Όκα αρχίζει το πιό αιματηρό μέρος του απίστευτου αυτού μαραθωνίου.

Σε αυτόν τον δρόμο βλέπουν τον Αστόλφι οι αρχιφύλακες Φερνάντες και Μόντες και ο αστυφύλακας Μαρτίνεζ οι οποίοι τον υποδέχονται με καταιγιστικά πυρά. Ο Αστόλφι μπαίνει στην οδό Μόντες ντε Όκα προς την αντίθετη κατεύθυνση από την Ιτουζάινγκο, βαδίζοντας ελισσόμενος, επειδή έχει σχεδόν ξεμείνει από σφαίρες.

Ο Αστόλφι τώρα πλέον σέρνει τα πόδια του και αναπνέει με δυσκολία· ξαφνικά όμως βλέπει να έρχεται προς το μέρος του ένα άλλο ταξί, το σταματά, απειλεί τον οδηγό και προσπαθεί να αυξήσει την απόσταση που τον χωρίζει από τους τρεις διώκτες του, που και αυτοί επιβιβάζονται σε ένα αυτοκίνητο και βρίσκονται πολύ κοντά. Ακολουθεί μία ακόμη ανταλλαγή πυροβολισμών στην οποία πέφτουν τουλάχιστον 30 σφαίρες. Όταν μια από αυτές σκάει το λάστιχο του πίσω τροχού του ταξί, ο Αστόλφι το εγκαταλείπει στην διάβαση Πάμπλο Τζιορέλο. Εκεί όμως τον περιμένει άλλος ένας αστυνομικός που προσπαθεί να τον σταμάτησει πυροβολώντας τον. Ο Αστόλφι σταματά, σημαδεύει και πετυχαίνει στο κεφάλι τον εκπρόσωπο του νόμου, ο οποίος

σωριάζεται στο έδαφος κεραυνοβολημένος. Ο Αστόλφι καταλαβαίνει ότι έχει παγιδευτεί και πρέπει να ξεφύγει αμέσως –αλλά τώρα πλέον οι διώκτες του είναι τέσσερεις, έχει προστεθεί σε αυτούς και ο αστυνομικός Τρανκίλο Πέρνα που τον πυροβολεί. Ο Αστόλφι παίζει το τελευταίο του χαρτί και, μη έχοντας πλέον παρά ελάχιστες σφαίρες, κατευθύνεται προς το σημείο όπου βρίσκονται οι αστυνομικοί. Με τον πρώτο πυροβολισμό σκοτώνει τον αστυνομικό Πέρνα και εκμεταλλεύεται την σύγχυση για να φτάσει στην μέση του δρόμου. Εκείνη την στιγμή εμφανίζεται ένα ταξί, ο οδηγός του οποίου τού φωνάζει: «Μπες μέσα γρήγορα, σύντροφε Αστόλφι». Είναι ένα μέλος της Αντιστασιακής Ένωσης Οδηγών Ταξί [União de Resistencia dei Tassisti]. Η μοίρα τον είχε φέρει στον δρόμο του. Απομακρύνονται με μεγάλη ταχύτητα, καταδιωκόμενοι από ένα περιπολικό του 16ου αστυνομικού τμήματος, αλλά θα κατορθώσουν να εξαφανιστούν.

Ο Αστόλφι θα πάει στο σπίτι της Μπενεντίκτα Σετεκάζε, στην Μοντάνια και από εκεί στο σπίτι του Νίκολα Ρέκι, ο οποίος, με την σειρά του, θα τον μεταφέρει στο κρησφύγετο του Τζίνο Γκάτι. Εκείνος θα τον οδηγήσει στην Λα Πλάτα όπου ο γιατρός Ντελασώ, φίλος των αναρχικών, θα περιποιηθεί τα σοβαρά τραύματά του. Μερικούς μήνες αργότερα, όταν θα έχει συνέλθει από την οδύσσεια του Μπουένος Άιρες, θα τον μεταφέρουν στο Μοντεβίδεο, από όπου θα αναχωρήσει ατμοπλοϊκώς για την Βαρκελώνη, με συστατικές επιστολές προς τον Ντουρρούτι.

Παρά την καταστολή και τις απώλειες ανθρώπινων ζωών, ο απαλλοτριωτικός αναρχισμός θα αποδειχθεί δυνατός ακόμη και κατά τα έτη 1932-33, ιδίως στην Λα Πλάτα,

την Αβεγιανέντα και την πρωτεύουσα. Στην Λα Πλάτα, μπορούσαν να υπολογίζουν στην ανιδιοτελή βοήθεια του Αντόνιο Παπαλέο, στο σπίτι του οποίου έβρισκαν καταφύγιο οι φυγάδες.

Οι απαλλοτριωτές συνεχίζουν το ίδιο βιολί, διαπράττουν ληστείες και προσπαθούν να απελευθερώσουν τους φυλακισμένους. Ως προς αυτό το τελευταίο ζήτημα, ο Ελιζέο Ροντρίγκεθ κατορθώνει να αποδράσει με μεγάλη πανουργία από το ίδιο το κτήριο της Διοίκησης της αστυνομίας της Λα Πλάτα, ενώ ο Πέντρο Εσπελοσίν από το νοσοκομείο όπου νοσηλευόταν φρουρούμενος. Ο Ροντρίγκεθ (ο οποίος αρνείται την προσφορά να τον μεταφέρουν στην Ουρουγουάη, επειδή του είχε ζητηθεί μέσω τρίτων να δραστηριοποιηθεί για την απελευθέρωση ενός συντρόφου) και ο Εσπελοσίν ενώνουν τις δυνάμεις τους με τον Χουάν Ντελ Πιάνο (έναν αρτοποιό με ισχυρή προσωπικότητα, τον οποίο απασχολούν μόνο ο αναρχισμός και η προσπάθεια να βρεθεί θεραπεία για τον γιό του που έπασχε από παιδική παράλυση), με τον Τζίνο Γκάτι και τον Αρμάντο Γκουϊντότ. Αναπτύσσουν δράση στην Κόρντομπα και στο Ροζάριο. Εν τω μεταξύ, οι αδελφοί Πρίνα (Χούλιο και Τόνι) από την Λα Πλάτα, δρουν από κοινού με τον Χουάν Αντόνιο Μοράν, τον Ντανιέλ Ραμόν Μολίνα (επίσης ναυτεργάτη), τον Χούλιο Ταραγκόνα, τον Ανγκέλ Μόουρε, τον Πέντρο Μπλάνκο και τον Βικτώρ Μουνιόζ Ρέτσιο.

Είναι δύο μικρές ομάδες, αλλά θα πολεμήσουν μέχρι τον τελευταίο.

Στα τέλη του 1932, με πρωτοβουλία του Ραφαέλ Λαβαρέλο και με την βοήθεια των Μοράν, Πρίνα, Μολίνα και Γκάτι, σχεδιάζεται η κατασκευή μιάς νέας σήραγγας –αυτή

την φορά σε ένα κτήριο της φυλακής, για την απελευθέρωση του Εμίλιο Ουριόντο και άλλων αναρχικών. Αυτή θα προετοιμασθεί καλύτερα από ότι εκείνη της Πούντα Καρέτας. Το μήκος της θα είναι 58 μέτρα και θα φτάνει μέχρι τα πλυντήρια των φυλακών. Όμως μόλις φτάσουν στα 23 μέτρα, θα υποχρεωθούν να διακόψουν την κατασκευή της: όλοι οι συνωμότες παρακολουθούνται από την αστυνομία και, επιπλέον, τους τελειώνουν τα χρήματα.

Κατά τα άλλα, οι επιτυχίες του ανελέητου επιθεωρητή Φερνάντες Μπαζάν διαδέχονται η μια την άλλη. Στις 19 Ιανουαρίου 1933, σκοτώνονται οι Ταραγκόνα και Μολίνα, οι οποίοι είχαν σκοτώσει δύο αστυνομικούς στο χωριό Άλντο Μπόντσι. Στις 16 Μαρτίου, σκοτώνεται στο Ροζάριο ο Πέντρο Εσπελοσίν και συλλαμβάνονται οι Ελιζέο Ροντρίγκεθ και Αρμάντο Γκουϊντότ. Την επομένη, η αστυνομία θα κατορθώσει να συλλάβει στην Κόρντομπα τον Τζίνο Γκάτι.

Την ίδια περίοδο, οι αδελφοί Πρίνα καταφεύγουν στην Ισπανία, ενώ στις 28 Ιουνίου μια ομάδα αστυνομικών περικυλώνει ένα σπίτι στην λεωφόρο Μίτρε της Αβέγιανέντα και συλλαμβάνει τον Χουάν Αντόνιο Μοράν, την ώρα που κοιμόταν. Τώρα δεν απομένει παρά μόνον ένας, ο Χουάν Ντελ Πιάνο, τον οποίο προστατεύουν κάποιοι χωρικοί στα νότια της Σάντα Φε. Εκεί, κοντά στην Φιρμάτ, στις 11 Αυγούστου του 1933, θα αντισταθεί μέχρι τελευταίας σφαίρας και τελικώς θα σκοτωθεί από τους αστυνομικούς.

Όλα έχουν τελειώσει. Δεν υπήρχαν πλέον άνθρωποι έξω, οι οποίοι θα μπορούσαν να απελευθερώσουν εκείνους που ήταν μέσα. Έτσι, στις 7 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, οι αναρχικοί κρατούμενοι στην Καζέρος προχωρούν σε μια τελευταία απελπισμένη ενέργια. Περιμένοντας υπομονετικά, θα προμηθευτούν απ' έξω εκρηκτικά, χειροβομβίδες και πιστόλια. Με τα εκρηκτικά θα ανατίναξαν έναν τοίχο και με

τις χειροβομβίδες και τα όπλα θα προσπαθούσαν να φτάσουν μέχρι τον δρόμο. Η απόδραση ξεκινά στις 18.30. Πρώτοι φεύγουν ο Μάριο Κορτούτσι (ο οποίος ήταν μέλος της ομάδας του Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι) και ο Ραμόν Περέϊρα (της ομάδας του Ταμάγιο Γκαβιλάν), ύστερα ακολουθούν ο Τζίνο Γκάτι και ο Αλβάρο Κορέα Ντο Νασιμιέντο (ένας αναρχικός από την Βραζιλία). Περνούν από κιγκλιδώματα και διαδρόμους μέσα από τα πυρά των φυλάκων που δημιουργούν μια εφιαλτική ατμόσφαιρα. Φθάνοντας στο εσωτερικό προαύλιο, ο Κορτούτσι δέχεται μια σφαίρα στο κεφάλι και μένει στον τόπο, ενώ μια χειροβομβίδα εκρήγνυνται στα χέρια του Περέϊρα, με αποτέλεσμα να χάσει το αριστερό του χέρι. Το ηθικό των δεσμοφυλάκων αναπτερώνεται και επιτίθενται από όλες τις πλευρές, εστιάζοντας στους δραπέτες το φως των προβολέων, ενώ καταφθάνουν στρατιώτες του 3ου Συντάγματος Πεζικού που είναι στρατοπεδευμένο απέναντι από τις φυλακές, οπλισμένοι με μυδραλιοβόλα.

Οι αναρχικοί δεν μπορούν να συνεχίσουν και επιστρέφουν στην πτέρυγά τους, συνεχίζοντας να μάχονται μέχρις εξαντλήσεως των πυρομαχικών τους. Η απόπειρα απέτυχε. Οι δεσμοφύλακες έχασαν τρεις άνδρες, οι αναρχικοί έναν, ενώ έχουν επίσης κι έναν βαριά τραυματισμένο... Όμως γι' αυτούς, οι συνέπειες της απέλπιδας αυτής πράξης, θα είναι ολέθριες. Οι περισσότεροι θα περάσουν τις τελευταίες μέρες της ζωής τους στην Ουσουάγια.

Στις αρχές του 1935, η χώρα είναι ήρεμη, όχι όμως και ο Φερνάντες Μπαζάν: γνωρίζει ότι όσο είναι ακόμη ζωντανοί ο Χουάν Αντόνιο Μοράν και ο Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, έστω και φυλακισμένοι, εξακολουθούν να είναι επικίνδυνοι.

Ο Μοράν κρατείται στην Καζέρος και ο Ροσίνια στο Μοντεβίδεο.

Στις αρχές Μαΐου του 1935, ελλείψει αποδείξεων, παύει κάθε δικαστική δίωξη κατά του Χουάν Αντόνιο Μοράν. Όμως συμβαίνει κάτι περίεργο. Τον βγάζουν αρκετές φορές έξω από το κελί του και από μπροστά του περνούν διάφοροι άγνωστοι που τον παρατηρούν προσεκτικά. Είναι αξιωματικοί της αστυνομίας που τον «αναγνωρίζουν».

Στις 10 Μαΐου, ανακοινώνεται στον Μοράν ότι σύντομα θα αφεθεί ελεύθερος. Οι αναρχικοί συγκρατούμενοί του τον συμβουλεύουν να μην φύγει, εάν προηγουμένως δεν συμβουλευτεί έναν δικηγόρο. Όμως αυτό θα σήμαινε ότι φοβάται –και ο Μοράν δεν φοβάται. Έτσι υπογράφει το έγγραφο αποφυλάκισής του και συγχρόνως την θανατική του καταδίκη. Οι πύλες της φυλακής ανοίγουν, ο Μοράν παίρνει μια βαθιά ανάσα. Κάνει δύο βήματα και αμέσως τον αρπάζουν από τον λαιμό, από τα χέρια και τα πόδια, και τον σέρνουν σε ένα αυτοκίνητο που εξαφανίζεται, αναπτύσσοντας ιλιγγιώδη ταχύτητα.

Δύο μέρες αργότερα, σε έναν στενό χωματόδρομο κοντά στην οδό Χενεράλ Πατσέκο, ένας αγρότης ανακαλύπτει το πτώμα ενός άνδρα. Στο κορμί του έχει μόνο ένα τραύμα από σφαίρα στον αυχένα, φέρει όμως σημάδια φρικτών βασανιστηρίων. Δεν δυσκολεύονται να τον αναγνωρίσουν: είναι ο αναρχικός Χουάν Αντόνιο Μοράν. Επάνω του χρησιμοποίησαν την μέθοδο που θα εφαρμόσουν σε ευρεία κλίμακα τα 3Α, δηλαδή τα αποσπάσματα θανάτου, κατά την διάρκεια της διακυβέρνησης Περόν, το 1974 και 1975.

Η κηδεία του θα είναι μια εκδήλωση εργατικής διαμαρτυρίας. Οι ομιλητές θα ζητήσουν εκδίκηση υψώνοντας τις γροθιές τους.

Στις 31 Δεκεμβρίου του 1936, τελειώνει η ποινή που εκτίουν οι Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια, Αντρές Βάσκεθ Παρέδες, Φερνάντο Μαλβιτσίνι και ο «καπετάν» Παθ. Ο επιθεωρητής Φερνάντες Μπαζάν έχει υπογραμμίσει αυτήν την ημερομηνία στην ατζέντα του. Το σχέδιο έχει ήδη καταστρωθεί. Έχει σταλεί στο Μοντεβίδεο μια επιτροπή της αστυνομίας με διαταγή του διοικητή της Ασφάλειας, Μοράνο. Η Ουρουγουάη έχει απορρίψει την αίτηση έκδοσης, αλλά υπάρχει μια σιωπηρή συμφωνία μεταξύ των δύο αστυνομιών.

Στο Μοντεβίδεο, θα χρησιμοποιήσουν εις βάρος των αναρχικών τον νόμο περί «ανεπιθυμήτων», και θα τους απελάσουν στο Μπουένος Άϊρες, αλλά ήδη στο λιμάνι της πρωτεύουσας της Ουρουγουάης, θα παραδοθούν στην επιτροπή του Μοράνο τα «δέματα», καλά συσκευασμένα. Μέσα στην βιασύνη τους, δεν θα τους επιτρέψουν ούτε την παραμικρή κίνηση, και από την προβλήτα τούς σέρνουν κατ' ευθείαν στην Γενική Αστυνομική Διεύθυνση. Οι δικαστές Λαμάρκ και Γκονζάλες Γκολάντ, οι οποίοι προϊστανται των ανακρίσεων για την ληστεία στο Ροσόν και στην Central, πηγαίνουν να τους ανακρίνουν στο κτήριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης, διότι δεν τους επιτρέπουν να βγουν από εκεί. Όταν, ελλείψει αποδείξεων, αποσύρονται οι κατηγορίες κατά των Ροσίνια, Βάσκεθ Παρέδες και Μαλβιτσίνι, αρχίζει ο δρόμος χωρίς επιστροφή (ο «καπετάν» Παθ μεταφέρεται στην Κόρντομπα επειδή εκκρεμεί εις βάρος του μια δίκη· θα απελευθερωθεί όμως λίγο αργότερα από ένα αστυνομικό τμήμα μετά από μια ένοπλη ενέργεια).

Όταν ο γραμματέας της Επιτροπής για τους Κρατουμένους, Ντονάτο Αντόνιο Ρίτσο, και η αδελφή του Ροσίνια θα πάνε στην Αστυνομική Διεύθυνση για να ρωτήσουν πού κρατούνται οι τρεις αναρχικοί, ένας αξιωματικός θα τους

απαντήσει ότι μεταφέρθηκαν στην Λα Πλάτα· στην Λα Πλάτα θα τους πληροφορήσουν ότι βρίσκονται στην Αβεγιανέντα· στην Αβεγιανέντα θα τους πουν ότι είναι στο Ροζάριο· εκεί, ότι βρίσκονται στο αστυνομικό τμήμα της Ταντίλ και ούτω καθ' εξής. Ήταν όλες περιοχές τις οποίες θα επισκεφθεί η δύστυχη αδελφή του Ροσίνια, η οποία πάντοτε διατηρεί την ελπίδα πως θα ξαναδεί ζωντανό τον αγαπημένο της αδελφό. Όμως όλα θα αποδειχθούν μάταια. Μια μέρα η ελπίδα ξαναζωντανεύει: ένας ψαράς στο νησί Μασιέλ, βοήθησε στην μεταφορά από μια κλούβα του τμήματος του Ντοκ Σουντ τριών ανδρών που φορούσαν χειροπέδες: ένας από αυτούς ήταν ο Ροσίνια. Αμέσως ειδοποιείται ο Απολινάριο Μπαρέρα, ένας δημοσιογράφος της εφημερίδας *Critica*, που βάζει πρωτοσέλιδο τον τεράστιο τίτλο «Ο Ροσίνια στο Ντοκ Σουντ».

Αυτό είναι σαν σήμα για τον Φερνάντες Μπαζάν, ο οποίος θέλει να ξεμπερδεύει με τους τρεις αναρχικούς. Από αυτήν την στιγμή, κανείς δεν θα μπορέσει ποτέ να ανακαλύψει το παραμικρό ίχνος των τριών αναρχικών. Οι προσπάθειες όμως θα συνεχισθούν. Ακόμη και οι ελευθεριακές ομάδες της Βαρκελώνης θα στείλουν χρήματα, ώστε να συνεχισθεί η έρευνα. Παρά το ότι ήταν σχεδόν βέβαιο ότι τους είχαν δολοφονήσει, δεν θέλουν να εγκαταλείψουν την τελευταία ελπίδα. Η έρευνα δεν θα σταματήσει παρά μόνον όταν, αρκετούς μήνες μετά την εξαφάνισή τους, ένας αξιωματικός της Ασφάλειας θα επικοινωνήσει με την Επιτροπή για τους Κρατουμένους, λέγοντάς τους εμπιστευτικά: «Παιδιά, σταματήστε να ψάχνετε στον Ροσίνια, στον Βάσκεθ Παρέδες και στον Μαλβιτσίνι εφάρμοσαν τον Νόμο Μπαζάν· τους έριξαν στον ποταμό ντε λα Πλάτα».

Μέχρι σήμερα κανείς δεν κατόρθωσε να διαλευκάνει αυτό το σκοτεινό γεγονός. Τα πτώματα δεν βρέθηκαν ποτέ. Ίσως να μην μάθουμε ποτέ την αλήθεια. Οι Ροσίνια, Βάσκεθ Παρέδες και Μαλβιτσίνι υπήρξαν οι τρεις πρώτοι «αγνοούμενοι» [“desaparecidos”] της κρατικής τρομοκρατίας στην Αργεντινή. Μια μέθοδος η οποία θα εφαρμοσθεί στην νιοστή δύναμη από το Πεζικό, το Ναυτικό και την Αεροπορία κατά την διάρκεια της δικτατορίας του Βιντέλα.

Ο Χουάν Ντομίνγκο Περόν θα επιβραβεύσει τις ικανότητες του επιθεωρητή Φερνάντες Μπαζάν, διορίζοντάς τον το 1947, Υποδιοικητή της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας, και ικανοποιώντας ένα ακόμη αίτημά του: την είσοδό του στο διπλωματικό σώμα. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου τον Φερνάντες Μπαζάν, αυτή υπήρξε πάντοτε «η αληθινή κλίση» του.

Μετά την Απελευθερωτική Επανάσταση*, ο Μπαζάν θα αποσυρθεί και θα ζήσει τα τελευταία χρόνια της ζωής του στην μοναξιά. Πριν πεθάνει, θα ζητήσει να καεί η σωρός του (όπως συνέβη και με πολλούς αναρχικούς τους οπίους καταδίωξε). Ο Φερνάντες Μπαζάν θα είναι ο μοναδικός περονικός αξιωματούχος, τον οποίο θα επαινέσει η εφημερίδα *La Prensa* του Γκάϊνα Παζ, η οποία, στην νεκρολογία του, θα πλέξει επίσης και το εγκώμιο του «Νόμου Μπαζάν».

Φθάσαμε στο τέλος αυτού του μεγάλου, πικρού αλλά συναρπαστικού κεφαλαίου της κοινωνίας μας. Ο εγκληματικός αναρχισμός ευδοκίμησε εκείνη την περίοδο προφανώς επειδή οι συνθήκες ήταν πρόσφορες. Βία στην βία, τυφλή

* Σ.τ.Μ. Έτσι ονομάσθηκε το 1955, η ανατροπή του Περόν και η αποκατάσταση του συνταγματικού καθεστώτος· η αποκατάσταση αυτή όμως απέκλειε από την πολιτική ζωή περονικούς και κομμουνιστές.

δικαιοσύνη που εκδικείται την κυρίαρχη κοινωνική αδικία. Απόπειρα δικαιολόγησης των αναρχικών απαλλοτριωτών; Όχι! Απλή εξιστόρηση των πράξεών τους. Ήταν δικαιολογημένες οι ενέργειές τους; Αυτό θεωρούμε ότι είναι ένα καθαρά προσωπικό ζήτημα: υπάρχουν υπηρέτες και γραφειοκράτες οι οποίοι περνούν ολόκληρη την ζωή τους υπομένοντας τις εις βάρος τους αδικίες, και εξεγερμένοι οι οποίοι αντιδρούν στην παραμικρή κατάχρηση εξουσίας υπάρχουν εκείνοι οι οποίοι φορώντας μια στολή, περνούν ολόκληρη την ζωή τους χωρίς να κάνουν ούτε ένα βήμα εμπρός αν δεν τους διατάξουν, και άλλοι που δεν δέχονται διαταγές εάν αυτές δεν βασίζονται στην λογική, η οποία δεν είναι πάντοτε συμβατή με την ανθρώπινη φύση.

Το έχουμε ήδη δει στα λαϊκά δράματα των αρχών του αιώνα. Υπάρχει ο εργάτης γης που υπομένει τις βουρδουλιές τού αφέντη του για να μπορέσει ίσως κάποτε να ορθοποδήσει, και υπάρχει ο άλλος που με την πρώτη βουρδουλιά τραβάει μαχαίρι, παίρνει τον νόμο στα χέρια του και γίνεται ληστής.

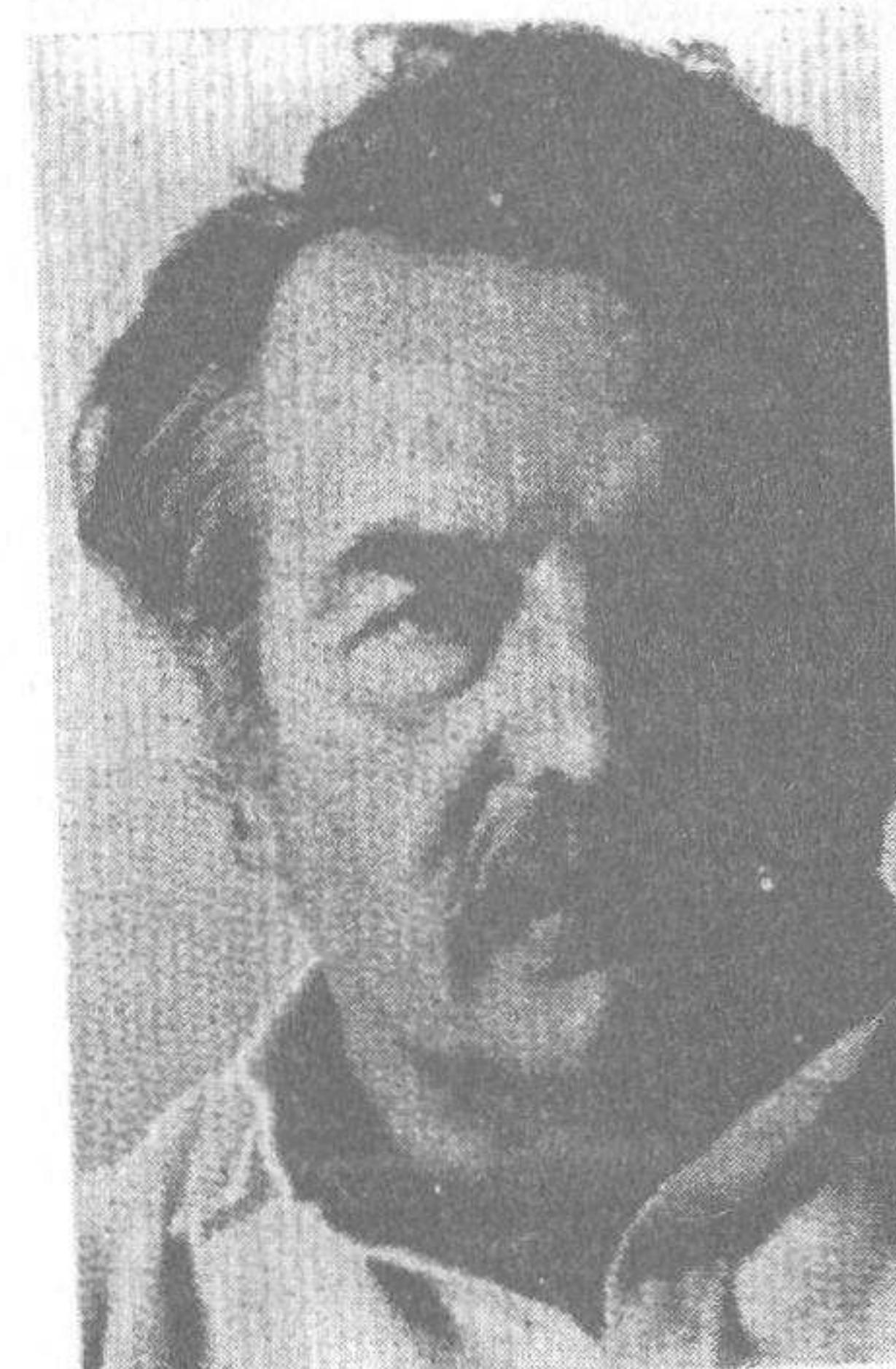
Στο βιβλίο αυτό περιγράψαμε την οδυνηρή και ταυτόχρονα ηρωϊκή πορεία κάποιων ανθρώπων, οι οποίοι επέλεξαν έναν σκληρό και επικό προσωπικό δρόμο, και τον ακολούθησαν μέχρις εσχάτων, μέχρι το απρόβλεπτο και οριστικό τέλος.

Η Ιστορία δεν τους δικαίωσε, διότι οι λύσεις που αναζητά η κοινωνία δεν είναι δυνατόν να βρεθούν μέσω μιας ατομικής διαδρομής.

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα

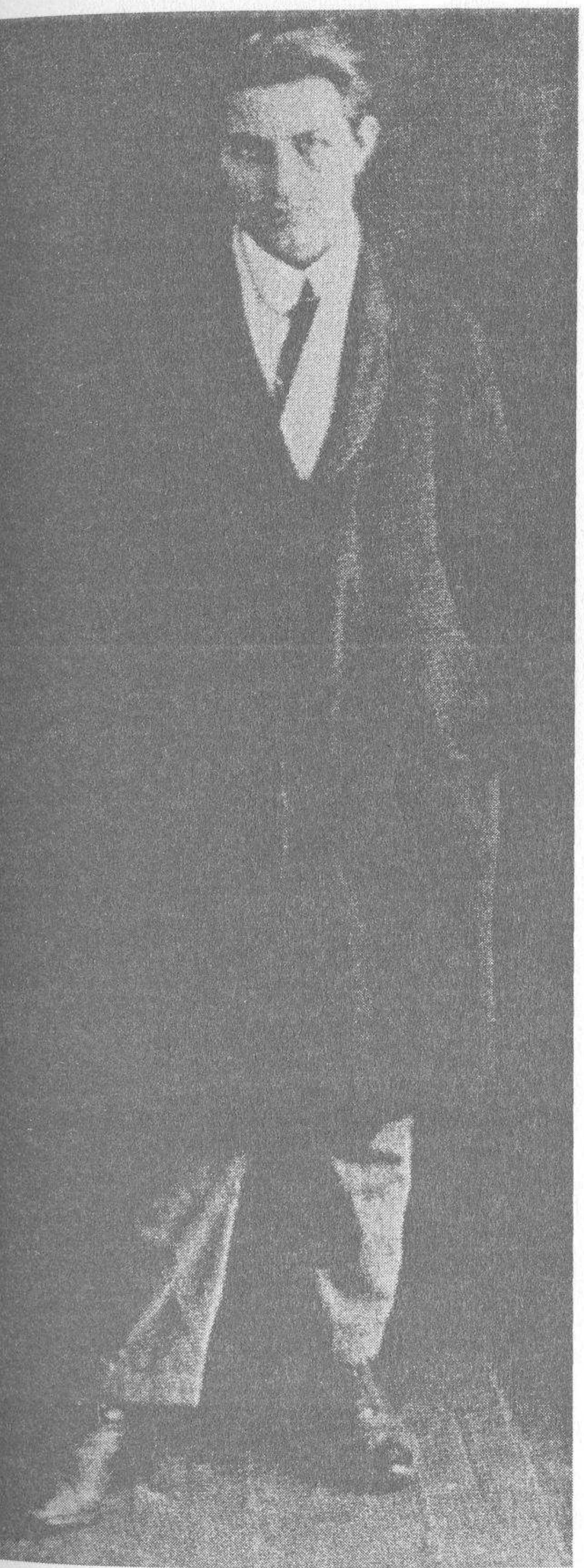
Ο Οσβάλντο Μπάγιερ (Σάντα Φε, 1927) έχει γράψει τα εξής βιβλία: *Los Vengadores de la Patagonia Trágica*, (τόμοι 4) [Οι Εκδικητές της Τραγικής Παταγωνίας]; *Severino Di Giovanni* [Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι]; *Exilio* [Εξορία] (από κοινού με τον Χουάν Γκελμάν); *Radowitzky: Mártir o Asesino?* [Ραντοβίτσκι: Μάρτυρας ή Δολοφόνος?]; και το *La Rosales, una tragedia argentina* [Λα Ροζάλες, μια αργεντίνικη τραγωδία]. Επίσης έχει γράψει τα σενάρια των ταινιών: *La Patagonia rebelde* και *Todo es ausencia*.

Ο Μπάγιερ υπήρξε διευθυντής και αρχισυντάκτης διαφόρων περιοδικών και εφημερίδων, τόσο στο Μπουένος Άιρες όσο και στην Παταγωνία. Από το 1975 μέχρι το 1983, έζησε εξόριστος στην Γερμανία.

Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι

Σεβερίνο Ντι Τζιοβάνι

Μιγκέλ Αρκάντζελ Ροσίνια